

Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118 Dep
0032 OSLO

Deres ref:

Vår ref:

Dato 15.02.2013

Høring – Leveringsplikt for fartøy med torsketrårettighet

Vi viser til Deres høringsnotat datert 6. november 2012 med høringsfrist 15. februar 2013.

FHL opplever at hovedinnretningen i forslaget vil medføre en sterk politisk detaljstyring av bedriftenes produksjonsbetingelser. Ikke bare skisseres det krav om hvor fisk skal leveres, og hvor den skal bearbeides, et skisseres også forslag om at salgslagene kan få styringsrett på leveransene ut fra hvilke anvendelser som gir en mest arbeidskrevende produksjon. FHL er opptatt av at det skal være et skille mellom politikk og utøvelse av næringsvirksomhet, og frykter at en for sterk politisering av rammevilkårene vil svekke bedriftenes konkurransekraft og omstillingsevne. Fiskerinæringen er globalt konkurranseutsatt. Dette gjør det desto viktigere å utvikle romslige rammevilkår som sikrer bedriftene omstillingsevne og konkurransekraft.

FHL er også opptatt av at man utarbeider en politikk som samlet bidrar til å bedre konkurransekraften til norsk torskesektor. FHL mener at høringen dessverre bidrar til å fjerne fokus fra behovene for bedringer i rammevilkårene til sektoren generelt sett ved at det fokuseres på et utvalg av bedrifter, fartøy og kystsamfunn.

Leveringsplikt, unntaket fra hovedregelen

Ut i fra samfunnsdebatten som har vært om ordningen med leveringsplikt skapes et inntrykk av at dette er en generell ordning som gjelder for hele torskesektoren og alle fiskerisamfunn. Det er derfor viktig å holde opp at ordningen med leveringsplikt kun omfatter en liten del av fiskeriene innenfor torskesektoren, og at det er et begrenset antall landanlegg som er knyttet til ordningen. Hovedvekten av torskefisket foregår med fartøy uten slike reguleringer, hovedvekten av industrianlegg har ikke fartøy med tilknyttet leveringsplikt og de fleste fiskerisamfunn omfattes ikke av ordningen.

FHL er først og fremst opptatt av at fokuset i fiskeripolitikken må være på næringen som helhet. Dette forutsetter at man i større grad diskuterer rammevilkårene til hele sektoren, ikke utelukkende den delen av sektoren som regulert via særordninger.

Behov for økt lønnsomhet i torskefisksektoren

Torskefisksektoren har samlet sett i dag for lav lønnsomhet. Lønnsomheten i industridelen har over tid vært meget svak. Derfor er det igangsatt et større utredningsarbeid på oppdrag fra Fiskeri- og havbruksnærings forskningsfond (FHF). Prosjektet utføres i regi av Nofima, og vil gi godt innsyn i faktorer som påvirker lønnsomheten i sektoren som sådan, og i de ulike ledd av verdikjeden. FHL har også igangsatt en intern prosess for å se på de mer overordnede rammevilkårene for fiskeindustrien. FHL er opptatt av at vi fremover i større grad må fokusere på hvordan

hele sektoren kan få en bedret lønnsomhet. I en slik kontekst er debatten omkring leveringsplikt en avsporing ettersom fokuset rettes mot særordninger som ikke gjelder for hele sektoren, og som ikke gjelder for alle kystsamfunn, men som man av samfunnsdebatten kan få inntrykk av at er en generelle ordning. FHL anmoder derfor om at denne høringen følges opp med en helhetlig gjennomgang av rammevilkårene for å bedre sektorens lønnsomhet og omstillingsevne.

Like rammevilkår forutsetter overordnede endringer

Ettersom ordningen med leveringsplikt kun gjelder deler av sektoren så fører dette i seg selv til at vi får ulike rammevilkår mellom de bedrifter, båter og lokalsamfunn som er knyttet til ordningen versus hovedvekten som ikke er knyttet til ordningen. FHL mener at det er på tide å vurdere mer overordnede endringer som vil føre til at hele sektoren får like konkurransevilkår.

I dag er investeringsadgangen til fiskefartøy med rettigheter begrenset av Deltakerloven. Hovedregelen tilsier at majoritetsseierskap skal være i regi av en fisker. Begrepet fisker har imidlertid endret seg over tid, og innbefatter i dag såkalte administrative redere som driver store og industrielle rederier. Disse rederiene er ikke vesensforskjellig fra andre industrielle miljøer utover at eieren i sin tid har deltatt i fisket. Disse selskapene har rett til å investere i landanlegg, og kan også drive ombordproduksjon samt drive fartøyene som kjøpefartøy. De er heller ikke omfattet av noen krav til hvor de skal levere fisken, og kan om så levere fisken direkte til utenlandsk havn.

Ettersom vi i dag har industrielle selskaper som defineres innenfor Deltakerloven og industrielle selskap som ikke defineres innenfor Deltakerloven så har vi svært ulike konkurransevilkår mellom i utgangspunktet svært like selskap.

Ordningen med leveringsplikt er et unntak fra Deltakerloven som gir industrien mulighet til å eie majoritetsinteresser i en begrenset del av torsketråleflåten. Disse fartøyene har imidlertid andre vilkår enn den øvrige flåten, og er underlagt ordningen med tilbudsplikt og de tilgodesette anlegg er underlagt ordningen med bearbeidingsplikt.

Endelig har vi en stort antall industrianlegg som ikke er eid av en fiskebåtrederer, og som heller ikke har investert i fartøy med torsketrållatelse knyttet til ordningen med leveringsplikt. Disse selskapene har kun muligheten til å eie minoritetsandeler i fiskeflåten.

Lovverket fører dermed til at vi har ulike grupperinger av industribedrifter med ulike rettigheter, og med svært ulike rammevilkår. FHL anmoder derfor om at det åpnes for en mer overordnet gjennomgang av hele Deltakerloven, og at det søkes løsninger som gir like rammevilkår for hele flåten og for hele industrien.

Ønskelig med en allmenn industrikvoteordning

Det bør opprettes ordninger som gjør at alle industribedrifter kan eie kvoter som kan leies ut til aktive fiskere. En slik ordning vil gjøre at industrien har fleksibilitet i forhold til hvilken type fartøy og redskap om anvendes for i fisket, og vil bidra til at vi får en mer markedsrettet høsting. Dette må på sikt skje gjennom endring av deltakerloven, men kan, på kort sikt, gjennomføres gjennom spesielle ordninger. Inntil det er på plass ordninger som gjør at alle bedrifter har mulighet til dette så er FHL i mot at det åpnes for industrikvoteordning hvor industribedriftene kan fristille kvotene fullstendig fra fartøy, og tilby kvoten til andre frittstående fiskere. Det er lett å se for seg at en industribedrift vil låne bort sine kvoter til de båtene som leverer til denne bedriften, og dermed få et sterkt konkurransefortrinn i forhold til bedrifter som ikke har mulighet til dette.

Tilbudsplikt og bearbeidingsplikt skal følges

Så lenge deltakerloven består har bedrifter med dispensasjon fra Deltakerloven en konkurransemessig fordel i forhold til den øvrige industrien. FHL er derfor opptatt av at tilbudsplikten og bearbeidingsplikten skal følges. Hvis det er tvil om hvorvidt denne plikten blir innfridd så er FHL positiv til at det tas en gjennomgang av kontrollregimene. Kontrollregimene og forskrift må baseres på at bedriftene kan dokumentere at tilbudsplikt og bearbeidingsplikt blir innfridd.

Lite industrivennlig innretning på forslag

FHL mener at retningen som er angitt i høringsnotatet vil bidra til å svekke lønnsomheten i de berørte bedrifter. Forslaget baserer seg på en sterk tiltro til at det er mulig å regulere industrien til å skape flere arbeidsplasser, og er løsrevet fra forståelsen av at fiskeindustrien er en globalt konkurranseutsatt næring. Arbeidsplasser i fiskeindustrien kan best sikres ved at vi utvikler lønnsomme bedrifter, ikke ved å regulere i detalj hvordan bedriftene skal drives.

Sjømatsektoren har som en svært konkurranseutsatt næring behov for kontinuerlig å kunne tilpasse seg. Det høye norske lønns- og kostnadsnivået fører til at vi må lykkes med strategier hvor vi produserer mest mulig effektivt. Norge verken kan eller skal ha en ambisjon å om å kunne konkurrere med lavkostland på arbeidskraftsomkostninger. For å kunne lykkes med dette så har bedriftene behov for omstillingsmuligheter både når det gjelder struktur, anvendelse og teknologi. FHL opplever at høringsnotatet fratrer bedriftene slike omstillingsmuligheter, og låser bedriftene til en historisk struktur og til historisk valg av anvendelse. Over tid vil dette sterkt kunne svekke de berørte bedriftenes konkurranseevne.

Forslag om øke andel torsk og hyse som berøres av tilbudsplikten

I dag skal minst 80% av torsk og 60% av hyse fanget nord av 62 graden N av de leveringspliktige trålerne tilbys de tilgodesette landanlegg. I høringsnotet ber departementet om tilbakemelding på forslaget om å øke tilbudsplikten til 100% for både torsk og hyse fisket nord av 62 graden N,

FHL er ikke negativ til en økt andel tilbudsplikt, men er samtidig opptatt av at det må være fleksibilitet til å drive fartøyene på en fornuftig måte. Hvis det innføres fullstendig tilbudsplikt vil et fartøy på seifiske ved Stadt kunne bli pålagt å gå til Øst-Finnmark for leveranse av mindre bifangster av torsk. For å unngå såpass rigide rammevilkår for flåten så har FHL forståelse for at det ikke bør innføres krav om 100% tilbudsplikt. FHL tilrår derfor at departementet viderefører tilbudsplikten på 80%, men at det foretas harmonisering mellom hyse og torsk slik at tilbudsplikten blir på 80% for både torsk og hyse

Forslag om økt bearbeidingsplikt

I dag er landanleggene som er berørt av ordningen pålagt å bearbeide minst 70% av torsken de kjøper fra de leveringspliktige trålerne. Departementet ber om tilbakemelding på forslaget om å øke bearbeidingsplikten til 90% og at den også gjøres gjeldende for hyse.

Dagens bearbeidingskrav på 70% av torsken gjør at bedriftene kan anvende råstoff ut i fra hvilken anvendelse de ulike bedriftene har. For en filetbedrift vil det være mest aktuelt å anvende råstoff av torsk over 1 kilo, samtidig som den største torsken ikke passer for denne formen for bearbeiding. FHL mener at det er formålstjenlig at landanleggene har en slik fleksibilitet til å tilpasse hvilket råstoff de driver bearbeiding på.

Når det gjelder hyse så vil variasjon i kvalitet og krav til mye håndskjæring av små hyse gjøre det vanskelig å tilfredsstille kravet om bearbeidingsplikt. Det har derfor historisk sett vært liten grad av bearbeiding av hysa i Norge. Dette er bakgrunnen for at hyse

tidligere ikke har vært omfattet av bearbeidingsplikten. FHL mener at det derfor ikke bør gjøres endringer i bearbeidingsplikten for hyse.

Krav om at lossing skal skje ved det begunstigede anlegg

Departementet ber om tilbakemelding om hvorvidt det bør innføres krav om at leveranser til de begunstigede anlegg skal skje ved lossing direkte til bedrift. I dag benyttes det biltransport for å kunne levere mindre partier på en fleksibel måte.

FHL ser at et slikt krav vil føre til at de leveringspliktige fartøy må dra fra bedrift til bedrift for å losse den andel som de ulike bedriftene skal ha. Dette er en lite effektiv måte å levere på, og vil også kunne gå utover kvaliteten på fisken. I tillegg forutsetter forslaget betydelige oppgraderinger av havner, mottakshaller m.m.

Krav om forhåndsinnmelding 24 – 48 timer før landing

FHL har ingen innvendinger mot de foreslått endringer.

Forslag om innføring av kjøpsplikt

I dag har anleggene med tilknyttet fartøy med leveringsplikt en rett til å kunne kjøpe råstoff fra de leveringspliktige trålerne, Departementet ber om tilbakemelding på forslag om innføring av kjøpsplikt, og eventuelt omfang på kjøpsplikt.

FHL er prinsipielt mot innføring av kjøpsplikt. Bedriftene må selv vurdere om de ønsker å kjøpe råvarer ut fra bedriftsøkonomiske og markedsmessige vurderinger. Et krav om å kjøpe råstoff vil kunne pålegge bedriften å bearbeide produkter som bedriften taper penger på å bearbeide. FHL vil derfor frarå at det innføres kjøpsplikt.

Fleksibilitet innad i fylket for konsern

Forslaget vil gjøre det mulig med en viss råstoffutveksling mellom de tilgodesette landanleggene. FHL er positiv til ordninger som gir bedriftene fleksibilitet og mulighet til omstilling. Dette forslaget kan gi en viss fleksibilitet.

Fordeling av fangst med bakgrunn i produkt

FHL avviser at salgslagene skal kunne dirigere fangster ut fra hvilken anvendelse som gir høyest sysselsetting. Valg av anvendelse må gjøres av den enkelte bedrift, og bedriftene må ha omstillingsmuligheter ut fra endringer i økonomiske forhold og markedsmessige forhold.

Behov for konsekvensutredning

FHL mener at endringsforslaget ikke er tilstrekkelig konsekvensutredet. Det må gjøres en tilfredsstillende konsekvensutredning av endringsforslagene som helhet og av de ulike elementene i forslaget.

Oppsummering

Oppsummert så ber FHL i denne høringen om følgende:

- Vi påpeker at leveringspliktige fiskefartøy ikke er hovedregelen, og at begunstigede anlegg ikke er hovedregelen. Hovedvekten av flåten har ikke leveringsplikt, og hovedvekten av landanlegg er ikke tilgodesett.
- FHL understreker at fiskeindustrien generelt har en lønnsomhetsutfordring, og at denne bør søkes løst gjennom endringer i rammevilkårene som favner om hele sektoren.
- FHL peker på at Deltakerloven og dispensasjoner fra deltakerloven gir ulike rammevilkår for bedrifter som for øvrig har svært like rammevilkår. FHL mener det er på tide med en gjennomgang av Deltakerloven for å sikre alle bedrifter like rammevilkår.

- FHL mener at målet bør være at kvotene fristilles fra de enkelte fiskefartøy gjennom en industrikvoteordning. Dette vil bidra til en mer markedsrettet høsting, og et tett samarbeid mellom flåte og industri. En slik ordning må være allmenn, og vil om den kun gjelder enkeltbedrifter være konkurransevridende.
- FHL ser at ordningen med leveringsplikt gir de berørte bedriftene en konkurransefordel. FHL er derfor opptatt av at ordningen med tilbudsplikt blir etterlevd, og er positive til en gjennomgang av kontrollregimene.
- FHL mener at hovedinnretningen i forslaget er lite industrivennlig. Det er basert på en sterk tro på reguleringsvirkemidler, og er løsrevet fra forståelsen av at næringen er globalt konkurranseutsatt, og dermed har behov for fortløpende omstillinger. FHL peker på at lønnsomhet er det viktigste for å sikre arbeidsplasser.
- FHL er ikke negative til økt tilbudsplikt, men er opptatt av at det skal være en viss fleksibilitet i slike reguleringer. FHL foreslår derfor at prosentandelen torsk og hyse harmoniseres til 80% på begge.
- FHL mener at bearbeidingsplikt bør stå som i dag.
- FHL er kritiske til forslaget om at lossing må skje ved det begunstigede anlegg. Dette er ikke nødvendigvis den mest rasjonelle transportmåten, og vil kunne svekke kvaliteten på råvarene. I tillegg forutsetter det store investeringer.
- FHL har ingen merknad til forslaget om forhåndsinnmelding.
- FHL er negativ til forslaget om innføring av kjøpsplikt. Kjøp må baseres på at bedriften finner det økonomisk fornuftig, ikke være påtvunget gjennom reguleringer.
- FHL er positiv til fleksibilitet mellom anleggene i samme konsern.
- FHL er negativ til at salgslagene skal kunne få regulere hvor angster skal landes ut fra valgt anvendelse.
- FHL mener at høringsnotatet burde vært bedre konsekvensvurdert.

Med hilsen
Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening

Geir Andreassen
Administrerende direktør

Geir Ove Ystmark
Direktør industri

Kopi:
Norges Fiskarlag
Fiskebåtredernes Forbund
Norges Råfisklag